

Kéz kézbe simult, 's legszebb kekszemet,
Szerlemtől láttam sugárzani;
'S mi jólesett lágy andalgás között,
A' szív' beszédét végig hallani!

Felistenültté tett e' sok gyönyör!
Szivünk a' csóktól édes kint kapott;
'S a' szív' mézzelfolyó beszéde, láng —
Lelkünk' lelkebe melyen behatott!

Mint az imádság istenhez, oly hív,
Oly jó volt hozzám a' kedves leány;
És óh! őszült apjával kinomul,
Eltávozott egy harmadho után!

De én tudom, hogy ő bűt kóstoland,
Bizony, bizony nyugalmát itt hagyá!
Emlékezése sokszor keserű,
Szegény szivem esküdni merne rá!

Szemének kék aranyján köny ragyog,
'S galamb ajkának élő bitorát,
Szentül hiszem — oh bár nelenne úgy! —
Bánat, remény' fohása 'metjszi át!

Óh én sajnálom a' nagyon szerelmest!
Szeretnék általlátni szellemén;
Tizenhat évek' istenálmai,
Ragyogtanak ki lelke' tükörén.

Kit én velem, erdőknek alkonyán,
Bájos csalódás' karja huczola;
Nem jössz te vissza, boldog Bártfai,
Szép napjaimnak édes anygala!

Bár most is együtt kötnénk koszorút,
Bejárván a' liget' zöld szőnyegét;
Bár most is innánk oly érzés között,
A' gyógyforrás' meleg balzsam-vizét!

Titkunk fölött, az enyhádó fenyűk'
Bús éjszakáján sokszor sirt a' szél;
Melly, a' kinyílt táj' himes kebelén,
Sohajtásunkkal egy pályára kél!

És szánakozva — mintegy, halmain,
Sokszor hullott reánk a' falevél;
Képezve pusztán elhulló reményünk',
Nyílt karjainknak lángöleltinél!

Mind a' kettőnk' részéről egyaránt,
Leirhatatlan ily szív-állapot;
Melly a' kebelbe forró ihletést,
Dalt és szerelmet, kéjt és kint hozott!

. . . . Tudott szeretni férfit és hazát,
Nem hiába, hogy lengyellány vala;
Kinek most bús emlékezés között,
Tán Krakkóban virad meg hajnala!

Lisznyay Kálmán.

PÁRISI NAPLÓ.

(Hrabovszky Dávid' utazási töredékeiből.)

(Folytatás)

Páris, nov. 29-kén.

Több tudor ur' leczkéjén voltam
jelen e' napokban, a' jogász isko-
lában 's a' művészetek, és
kézművek' conservatoriumá-
ban. Hallottam amott többek között a'
Pandectakból a' törvényes keresetről
szóló cikket; itt Wolowski, Le-
clerc-Thouin, báró Dupin Ká-
roly és Blanqui urakat. Wolowski
és Dupin csak olvastak, azért előadá-
suk nem vala érdekes; Thouinnál ké-
sőbb jöttem; Blanqui lelkesen beszélt.
Tárgya: ipargazdálkodás (Eco-
nomie industrielle). Említette ő Ma-
gyarország' roppant síkját 's Servia' ő-
s erdeit, melyekben kilencz nap járt,
a' nélkül, hogy bennök néhány cigá-
nyoknál egyebekkel találkozott volna.
Kereskedésnek ott hire sincs. Hasonló
hangon beszélt földünkről, hol pedig,
mint mondá, a' legszebb barmok, győ-

nyörű szarvasmarhák 's csordák lát-
hatók. A' baj' oka, mondá, a' rossz
törvényhozásban fekszik. A' tudós ur'
itélete igen felületes. Meg is mondtam
első sorban üllő, 's leczkékét szorgal-
masan jegyző hallgatóinak. Állítása már
annál fogva helytelen, hogy a' nagy
fába vágott fejszéjének kihuzására olly
kis erőt fordít. Kétségkívül ő is, mint
Pückler Muskau, csak fogadósok által
értesítetett, 's tudjuk, minő faj ez ma-
gyar hazánkban.

Wolowski annyiban érdekes, hogy
lengyel; Dupin pedig, hogy báró 's
franciaországi pair' létere oktató. Ma-
gában véve nem nyom ugyan e' két
állapot' egyike is sokat a' latban, mert
lengyelnek lenni mai időben szeren-
csétlenség; pairi czim pedig elenyé-
szett méltóság' viszhangja, 's mint
minden echo, csak hang. De érdekes
vala látni, mint professorkodik az or-
szág' mágnása a' kék ingesek előtt, 's
azok' lelke' javára. Ki hitte volna ez-
előtt 60 évvel, hogy országnagy, —
mert ilyennek kell még mindeddig,
legalább törvénynél fogva, tartanunk,
azon osztályt, mellyhez Dupin tartozik,
— plebejusok' oktatásában valaha fá-
radozandik. Hogy hinné ezt még' most is
néhány országok' fia, ki meg szokta
hallani előkelő uraknál az efféle beszé-
deket: nem jó, ha a' köznép sokat
tud, veszedelmes portéka ez a' felvilá-
gosodás, mindig országokat lángba bo-
ritható szövétnek, oktalan gyermek'
kezeiben!

Érdeke a' közönség' részéről igen
nagy. Egy órával a' kezdet előtt kell
mennünk, ha helyet akarunk kapni.

Tegnap előtt Odenban, tegnap
Cirque-Olym pique-ban, itt elő-

ször. Amott láttam a' hires Tartu ffe-t,
Phaedra' 2-ik felvonását, Bour-
geois grand seigneur darabo-
kat; emitt Morint, 's a' physical te-
kintetben nagy álmélkodást gerjesztő
Ördög' labdacseit. Phaedra' czim-
szerepében Dorval asszony, egyike
a' maga nemében e' földön is igen meg-
ritkult érdekes jeleneteknek. Nagy hat-
hatóságot fejt ki 's érdekvétet gerjeszt,
azonban épen nem bír Rachel' bensősé-
gével 's ő is igen sokat declamál. El-
lenben szép tisztán érthető. Bourgeois-
ban jól pofon üttetik a' nemesség 's
igen nevetséges alakban állittatik elé
a' meggazdagodott polgár, ki minden
előbbi szavai' 's tettei' daczára a' nemesi
czimnek teljes szívvel-lélekkel hódol,
's hetedik mennyországba ragadtatik, ha
holmi régi, de elaljasodott nemes csa-
ládokkal társalkodhatik.

Morinban egy napoleoni ezredes,
most, mint a' darab' vége felé kitudó-
dik, plébános, 's annak egykori drago-
nos közvitéze, főszerepet játszanak, 's
benne általjában a' császári kor dicsőit-
tetik. A' részvét, melly a' mű iránt
mutatkozott, új bizonyossága az általam is
uton-utfélen tett tapasztalásnak, hogy
Napoleon még igen sok francziának
szívében él.

És az Ördög' labdacseiről mit mond-
jak? Ennek sem láttam még párját. Olly
látvány, hol emberek kocsikkal együtt,
mellyekben vasuton vonatnak, levegő-
be repittetnek, minden néző' szeme'
láttára kétfelé vágatnak; hol ismét
több, képzetes 's összeállogatott em-
beri tagokból, szinte nyilvánosan, élő
ember támad; hol nem csak egyes
embernek, hanem 20—30 egyénre me-
nő társaság villám sebességgel több —

meg több alakot ölt magára; ruhájából, mint kígyó, de pillanatnyi rögtöniséggel, kifejlik 's eltűnik, boszorkányként a' köznép' meséiben, 's majdan ismét élénkbe toppan; hol átaljában az emberek kandallókon, vak ablakokon, kis szekrényeken, mint vékony hártján, vagy mint eltalált lyukon a' nyíl, keresztül-kasul lövelnek, suhannak, hol a' tánczoló ember' feje óriási borotvával levágatlik, 's a' csonka tetem, csak kissé tántorgva, mégis folytatja tánczát; hol egész nagy balon kétfelé hasad, 's a' lefelé hajló részen maradva 's földet érve egy üldözött szerelmes párt csudásan megszabadít; hol törpéből óriás 's ebből ismét törpe lésszen; gyertya, melly mellett ember olvasni akar, óriási magosságra növekszik, 's ismét eltörpül, míg a' székkal, mellyen az olvasni szándékozó ül, mindkét esetben ellenkező történik; hol a' kép megeszi a' mellette ülő lovag' lakomáját, kiiszsza borát, 's hol a' fa mellé támasztott puska magától felemelkedik, czéloz, eldurran 's jól megsózza a' czélba vett embert; — ott valóban nem volna csuda, ha eljajdulva nem orditoznánk: a' „minden jó lelkek-“et.

Mind — ez szindarab' alakjába van öltöztetve. Szerelmes pár üldöztetik a' leány' apjától, 's az ez által pártolt versenytárstól. Mindkét résznek infernalis szövetségesei vannak, 's ezek csupa csudákkal támadnak 's védnek.

A' darab már legalább 150-szer adatott, mindig tömött házban.

No v. 30-kán.

Tegnap ismét Neuilly-be rándultam, hogy láthassam azon helyet, hol Orleans herczeg' szerencsétlen halála

történt. Közel esik a' parthoz. A' kis háznak, mellybe a' végvonaglásban levő herczeg bevitetelt, helyén már állnak a' kápolna' falai fedél alatt. Ezen férfival is gonosz játékát üzte a' sors. Atyja' ölelésére sietett, teljes erőben, egészségben, 's a' helyett a' halál' jeges karjaiba kelle rögtön rohannia. Egy napszámos, ki a' szörnyű pillanatban alig vala a' helyhez 200 lépésnyire, 's tanuja a' szörnyű jelenetnek, azt állitá, hogy nem ugrott volna, hanem úgy löketett ki kocsiájából a' szerencsétlen.

Dec. 2-kán.

A' művészetek 's kézművek' conservatóriuma nevezetes mintagyűjteményt bir. Ott a' sok gőzerőmű: 10—20 féle, egymástól telemesen különböző; ott a' sok kohó (Schmelzofen), ólomnak, vasnak; ott az ágyúöntő, czövekverő, olyan is, minő Budapesten a' lánczhidnál használtatik; de egy más tökéletesb is. A' gyűjteményben heteket is lehetne unalom nélkül tölteni, 's mégis úgy látszik, koránt sem örül annyi látogatónak, mint p. o. a' képcsarnokok. Illy muzeumoknál Párisban nem olly tetemes a' tolongás.

Ugyanezen intézetnél leczkék is tartatnak, és pedig ingyen, részint nagyhirű tudósok által. Párisban, hol minden kis apróságot pénzzel kell megváltani, ajándék' elfogadására mindig van vállalkozó. Mennyivel inkább olly ajándékokra, melly a' divatos foglalkozások' működését rokonneműségével pártolja, elősegíti. Illyenek a' népszorgalmi mozgalmak, mellyek jelenleg a' szellemi világot is elfoglalják. Ide szolgáló tárgyak: Geometrie appliquée aux

Arts et Statistique; Geometrie descriptive; Mécanique industrielle; Physique appliquée aux Arts et demonstration de Machines; Chimie appliquée aux arts; agriculture, Economie industrielle 's legislation industrielle. Tanítók: Dupin Károly, Olivier, Morin, Porcillet, Payen 's Peligot, mindkettő a' chemiáé; Leclere — Thouin, Moll, mindkettő a' gazdaságé; Blanqui's Wolowski. Blanqui' leczkéjén ma másodszor valék; hallottam Dupint, Thouint's Wolowszkit. Kötőnek Blanqui tekinthető. Tudják is ezt a' hallgatók. Ma másfél óráig kelle, sok másokkal egyetemben, a' zárt kapu előtt állnom, hogy leczkéjén helyet kaphassak. 'S még így is csak iszonyu tolongás 's a' végre kinyílt kapun irgalmatlan belöketés után juthaték bé a' sanctuariumba. Egykor, 's nálunk még most is, néma falak között hervadva, szereztetett a' tudomány. Párisban ellenkezőleg, tolongó, robanó sokaságnak közepette. Unalmamat a' setét őrhelyen egy népszónoki megkülönböztetés után törekedő' szavai üték el némileg; érdekesek csak annyiban, hogy szerinte Franciaországban, valamint mindenütt, városi 's falusi élet között igen nagy a' különbség, úgy hogy ott a' szellemi, itt az érzéki működések élénkebbek. Előadása azonban tulzó ahhoz képest, mi erre nézve Németországban 's némileg nálunk is tapasztalható, bizonyosan. Okoskodásból az sülné ki, hogy a' kézművesek (les ouvriers) városban egyáltalában kevesebbé boldogok 's rövidebb életűek. Jól jegyzé meg egy hallgató, hogy inkább rendetlen élőknek köszönhetik, ha ez állítvány rájuk alkalmazható; ámbár részből a' mostoha helyzetnek is:

„d' avoir logis au sixiènc, et n' avoir rien a' déjeuner.

Blanqui ma leginkább a' gyarmatokról 's az ottani munkásokról beszélt. Említette, mi nagy veszteség a' népszorgalomra nézve, ha a' rabszolgák rögtön felszabadíttatnak: mi roppant lökét vesz az által a' nemzeti gazdaság. Ő a' legkellemesb előadásu minden itteni oktatók között, kiket eddig hallottam. Beszélve, nem olvasva oktat. Képe igazi déli francia; hegyezett orr, élénk szemek, nyájas, de erősen sarcasticus tekintet.

Tegnap a' Tribunal Correctionell' 7-ik osztályában. Még a' versaillesi vasuti szerencsétlenség van szőnyegen. Bethmont, a' vádlott vasuti igazgatóság' ügyvéde szólt, 's beszédét, ámbár öt órán át tartott, nem végezhetette. — Megindulva szólt ugyan, de nem olly felette, mint ma a' hirlapok hirlelik, 's a' zokogásból, melyet támasztott, én, ámbár a' teremnek majdnem közepén valék, semmit sem vettem észre. Láttam több csonka bénát, kik mind ama rettenő esemény' áldozatai.

Láttam tegnap előtt Rachelt ötödször, B a j a z e t b e n mint Roxanét. Ő valóban kiválik a' mélyen modorra esett többi francia színész közül. — Egyike azon ritkának, kiket a' gondviselés időről időre küld, javítani az elfajult állapotot. Egykor az ilyeneket megkövezték, sütötték, főzték, felfeszítették; — de hamvaikból szellemüket öröklő utódok támadának. Most bámultatnak, 's így nem áldoztatnak fel, sőt nekik hozatik az áldozat. De a' hatás is, melyet fellépésök szül, jelenleg csak ebben áll.

Igen szembetűnő, hogy majd soha sem hallható a párisitól: „a' király,“ hanem csak: „Lajos Filep.“ Így szól még a' követek' kamarájának huissierje is, így Versaillesben a' teremek' őrei.

Mi nagy itt is a' valóság, 's képzelet a' szinpad 's élet közötti különység. Állítsuk az emberek elébe ugyan azon öltözetet e' kettő' körében, akár Párisban, hol pedig csak tudhatná már a'

sokaság is, hogy nem ruha teremti az embert, hanem ez amaszt. 'S még is, hogy bámulja itt is a' valóságos törököt, a' görögöt, hogy csoportozik körülötte; — mig szinpadon ugyan azokat fel sem veszi. Azt mondjátok, minthogy megszűnen jövének. De miért nem bámulatnak a' szerecsenek, mihelyest francziául beszélnek 's közönséges viseletben járnak? (Vége köv.)

TÁRCZA.

Pesti posta. A' budai német színházban e' napokban igen érdekes és élvezetes hangverseny adatott a' jótékony nőegyesület' javára. A' szinterem az igen felemelt ár' (1 ft. 20 kr. földszinen) daczára is minden zugaiban megtelt. Az est' koszorúszai Schodelné és Moriani voltak. Hangverseny után Regenti márvány szobor' mutatványaisal lépett föl, 's nem kis mértékben nevelé az egészek érdekét.

— Hasonló nemes célra hasonló hangversenyt adott ugyancsak e' napokban a' Pest városi színház' igazgatósága is, a' „Josephinum“ nevet viselő árvaház' javára. Ebben is részt vön Moriani ur, valamint a' Regenti ur is, ismeretes plasticai mutatványaival. — A' tiszta jövedelem e' szinte igen látogatott hangversenyből 2000 váltó forintba rugott.

— Az ugyan e' színház által multkor a' miskolczy tűzkárvallottak' számára rendezett operai előadás, mint értesítve vagyunk, 650 p. ftot hozott be.

— A' lapjainkban többszer említve volt „Herkules“ nagy gőzös (200 ló' erejével bíró vontató) miután e' napokban pró-

baútját megtevé, elkezdette működését. Egy másik új, igen pompás utazó gőzös, „Fridrik“ e' napokban váratik a' pesti partokra.

— Ismét egy híres pianista érkezett fővárosunkba Evers Károly, ki legközelőbb Bécsből jöven, itt is néhány hangversenyt szándékozik adni.

— E' napokban a' Duna ismét megvette a' maga adóját Pest Buda közt, egy káposztával terhelt hajót temetvén telhetlen medrébe. Mint mondják, több ember élet is veszett oda, e' gyász esetenél. — Ugyan e' napon egy szétvált talp három embert temetett a' hullámokba.

— Az „Ungar“ szerint e' napokban egy asszony, mit mondunk?, egy szörnyeteg adatott át a' rendőrségnek, melly férjét 's három gyermekét végzé ki gyilkos kezekkel ez életből. Mint mondják tiltott szerelmi viszony volt e' borzasztó természet elleni tettnek rugója. — O népnevelés, népnevelés, merre van a' te hazád?!

— Említettünk már egy pár példát, milly gyorsasággal jutnak a' magyar dolgok, napi események, vagy irodalmi mozgalmak a' bécsi lapokba. Így tudósítottunk legkö-